

Sygn. akt III AUa 1167/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Teresa Czekaj SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2013 r. w Lublinie

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 12 listopada 2012 r. sygn. akt VI U 194/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania.

III AUa 1167/12

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 30 grudnia 2011 roku odmówił W. K. przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. organ rentowy uznał 10 lat 5 miesięcy pracy w warunkach szczególnych, natomiast nie zaliczył jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1 lutego 1986 roku do 31 grudnia 1991 roku w (...) w R. na stanowisku zastępcy kierownika działu kontroli jakości.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Radomiu wniósł wnioskodawca W. K. domagając się zmiany decyzji i zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych spornego okresu.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 12 listopada 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy W. K. prawo do emerytury od dnia 1 września 2011 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca W. K., urodzony dnia (...), w dniu 30 września 2011 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury. Wnioskodawca osiągnął wiek 60 lat, udowodnił na dzień 1.01.1999 roku staż pracy w wymiarze 30 lat, 4 miesiące i 18 dni, w tym w warunkach szczególnych uznano 10 lat 5 miesięcy, jednakże w ocenie organu rentowego okres zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w R. od 1 lutego 1986 roku do 31 grudnia 1991 roku, nie jest pracą w warunkach szczególnych, gdyż w tym okresie wnioskodawca pracował na stanowisku zastępcy kierownika działu kontroli jakości i jako osoba zatrudniona na stanowisku kierowniczym nie może stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczyć pracy przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie.

W. K. w okresie od 20 sierpnia 1968 roku do 30 czerwca 1999 roku był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w R.. W spornym okresie w dniu 1 lutego 1986 roku wnioskodawcy powierzono stanowisko zastępcy kierownika Działu (...) na którym pracował do 31 grudnia 1991 roku, a następnie od 1 stycznia 1992 roku do 30 czerwca 1999 roku W. K. był kierownikiem D. Kontroli Jakości. Praca świadczona była przy stanowiskach produkcyjnych. Jako zastępca kierownika działu jakości wnioskodawca odbywał podróże służbowe do garbarni i zakładów produkujących gumę celem akceptacji materiałów do produkcji eksportowej. Odbiór skór i akceptacja odbywały się w wydziałach wykańczalni, gdzie skóry były lakierowane, pokrywane i utrwalane barwnikami. W zakładach produkcji gumy odbiór materiałów także odbywał się w wydziałach, gdzie guma była pokrywana lakierami. W. K. wyjeżdżał w delegację do Związku (...) kilka razy w roku, na okres od kilku do kilkunastu dni. W. K., będąc zastępcą kierownika (...), sprawował nadzór nad całokształtem przebiegu produkcji obuwia pod względem jakości, w tym kontrolę nad materiałami wchodzącymi do zakładu. Wnioskodawca sprawdzał jakość skór do produkcji obuwia, kontrola ta odbywała organoleptycznie, każda skóra była oglądana pod kątem skaz. Ponadto wnioskodawca sprawował nadzór nad stanowiskami produkcyjnymi w wydziałach szwalni, rozkroju, opracowania i montażu. Podczas wyjazdów służbowych do Związku (...) wnioskodawca sprawował kontrolę nad pracownikami produkcyjnymi tamtejszego zakładu, kontrolował jakość skór, gum i klejów tam produkowanych. W. K. miał biuro, znajdujące się na hali produkcyjnej, podlegali mu brygadziści. W zakładzie zatrudnione były pracownice, które zajmowały się dokumentacją związaną z produkcją, zamówieniami. Każdy kontroler na swoim stanowisku pracy sporządzał raport dzienny, pracownice biurowe sporządzały zaś zbiorcze zestawienia. Wnioskodawca około 7 godzin dziennie spędzał na hali produkcyjnej, pozostałą godzinę zajmowały mu czynności administracyjno – biurowe. Praca świadczona była w kontakcie z środkami chemicznymi służącymi do garbowania skór. W. K. dokonywał kontroli wrywkowej na stanowiskach kontrolerów jakości oraz pracowniczych, rozdzielał pracę pracownikom, niekiedy uczestniczył w naradach z kierownikiem zakładu. Praca świadczona była w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczności te Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach rentowych, zeznania wnioskodawcy i świadków, którzy razem z nim pracowali.

Sąd Okręgowy orzekł, że w oparciu o przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227 j.t.) wnioskodawca urodzony po dniu 31 grudnia 1948 roku mógłby uzyskać prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32 – czyli 60 roku życia, pod warunkiem osiągnięcia w dniu wejścia w życie ustawy 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okresu składkowy i nieskładkowego wynoszącego 25 lat. Bezsprzeczne jest, że W. K. w dniu 29 marca 2009 roku osiągnął wiek emerytalny 60 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w stosunku pracy, pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy. Ponadto udowodnił wymagany przepisami ustawy 25 letni okres ubezpieczenia na dzień 1 stycznia 1999 roku. Spornym natomiast pozostaje, czy wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A lub B w wymiarze, co najmniej 15 lat i czy okres ten został osiągnięty przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż W. K., będąc zatrudnionym na stanowisku zastępcy kierownika Działu (...) wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Charakter i rodzaj pracy wnioskodawcy

potwierdzili także przesłuchani w toku postępowania świadkowie, którzy zgodnie potwierdzili, że wnioskodawca był zatrudniony jako zastępca kierownika (...) w pełnym wymiarze po 8 godzin dziennie, oraz tego, że w zakresie dozoru kontrolował on jakość gotowych wyrobów na wydziałach produkcyjnych. Dział Kontroli Jakości podlegał bezpośrednio dyrektorowi i miał za zadanie kontrolę jakości materiałów do produkcji obuwia oraz gotowych wyrobów. Świadkowie kategorycznie stwierdzili, iż zastępca kierownika (...) nie zajmował się pracami biurowymi, poza sporządzaniem planów urlopów, sporządzaniem wniosków awansowych, nagród itp., miał wydzielone pomieszczenie usytuowane na hali produkcyjnej, ale większość czasu przebywał na wydziałach produkcyjnych kontrolując pracę poszczególnych oddziałów. W ramach powierzonych mu obowiązków wykonywał pewne czynności biurowe, jednak nie zajmowały mu one wiele czasu. Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru i nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem (wyrok z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08). Zgodził się też z prezentowanym w orzecznictwie poglądem, że od powyższej reguły istnieją odstępstwa polegające na uznaniu, że dana osoba wykonuje stale i w pełnym wymiarze czasu prace objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających ją bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki. W szczególności chodzi tu o czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno-technicznym i stanowiące jego immanentną cechę, jak sporządzanie dokumentacji dotyczącej dozoru i będącej jego integralną częścią (wyrok z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo) lub inne krótkotrwałe wyłączenia od narażenia na działanie takich czynników, spowodowane np. udziałem w koniecznym szkoleniu (wyrok SN z dnia 22 stycznia 2008, I UK 210/07, OSNP nr 5-6/2009). W ocenie Sądu wszystkie czynności administracyjno – biurowe wykonywane przez W. K. pozostawały w ścisłym związku z wykonywanym przez niego dozorem technicznym nad powierzonymi mu oddziałami.

W ocenie Sądu warunkiem uznania, że dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach, jest jego wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, co oznacza stały nadzór sprawowany co najmniej 8 godzin nad wykonywaniem prac wymienionych w wykazie A – prac w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu zebrany materiał dowodowy uzasadnia przyjęcie, że we wskazanym okresie zatrudnienia od 1 lutego 1986 roku do 31 grudnia 1991 roku (5 lat 11 miesięcy) na stanowisku zastępcy kierownika Działu (...) wnioskodawca wykonywał prace zaliczane do warunków szczególnych. Mając na uwadze przepisy rozporządzenia Rady Ministrów dnia 7 lutego 1983r powołanego powyżej, prace wykonywane przez W. K. należy zaliczyć do kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - wymienioną w wykazie A dział XIV, poz. 24. Okoliczność ta powoduje, że wnioskodawca udowodnił co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Przyjmując jako okres pracy w warunkach szczególnych sporny okres od 1 lutego 1986 roku do 31 grudnia 1991 roku (5 lat 11 miesięcy) oraz okres uznany przez organ rentowy (10 lat 5 miesięcy) łącznie W. K. udowodnił 16 lat 4 miesiące pracy w warunkach szczególnych.

Od tego wyroku apelację wniósł pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie przepisów prawa materialnego - art.184 w związku z art.32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyznanie prawa do emerytury osobie niespełniającej warunków do jego przyznania oraz naruszenie przepisów prawa procesowego tj. sprzeczność faktycznych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna co do żądania uchylecia zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że Sąd Okręgowy nie przeprowadził właściwego postępowania dowodowego przez wydaniem rozstrzygnięcia co do ustalenia spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Ustalenia Sądu Okręgowego nie dawały podstawy do wydania wyroku, bowiem nie została rozpoznana istota sprawy. Jedyną sporną okolicznością było zbadanie, czy zakwestionowany przez organ rentowy okres pracy na stanowisku zastępcy kierownika był pracą w szczególnych warunkach wymienioną w powołanym przez Sąd wykazie A Dziale XIV poz.24, czyli czy wnioskodawca sprawował kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd Okręgowy prowadząc postępowanie dowodowe nie poczynił ustaleń w zakresie wyjaśnienia, na czym polegała praca wnioskodawcy na stanowisku kontrolera jakości przy produkcji oraz w jakim zakresie wnioskodawca sprawował nadzór nad jakością produkcji i nadzór nad pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach uznanych za stanowiska pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy poczynił ustalenia odnoszące się wyłącznie do części obowiązków wnioskodawcy, jakim była kontrola jakości wyrobów gotowych i wyjazdów służbowych w celu zakupu surowca. Pozostałe okoliczności związane z pracą wnioskodawcy nie zostały ustalone. Brak tych ustaleń uniemożliwia kontrolę prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia. Brak wyjaśnienia tych okoliczności powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, bowiem wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania w całości. Należy też zauważyć błąd w ocenie materiału dowodowego w części odnoszącej się do wyjazdów służbowych wnioskodawcy. Sąd Okręgowy bezzasadnie przyjął, że w czasie tych wyjazdów wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych sprawując dozór nad pracownikami obcego pracodawcy. Z zebranego materiału odwodowego wynika, że wnioskodawca wyjeżdżał służbowo w celu zakupu surowców, nie pozostając w żadnym związku bezpośrednim z zakładami produkującymi skóry czy gumę do produkcji obuwia, tym bardziej więc nie wykonywał wówczas pracy polegającej na dozorze inżynieryjno technicznym, czy kontroli jakości.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy uzupełni dowód z przesłuchania wnioskodawcy ustalając, na czym polegały codzienne obowiązki przy kontroli jakości produkcji i nadzór nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych, jakie prace były przez niego bezpośrednio nadzorowane, czy na dozorowanych przez niego oddziałach były wykonywane jako podstawowe prace w warunkach szczególnych, którzy pracownicy wykonujący prace w warunkach szczególnych podlegali mu bezpośrednio, a także jakie wykonywał czynności i ile czasu zajmowały poszczególne prace.

Po zebraniu materiału dowodowego Sąd dokona oceny, czy materiał ten daje podstawy do ustalenia, że praca wnioskodawcy w charakterze zastępcy kierownika działu kontroli jakości odpowiadała warunkom wymienionym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43), czy wykonywał ją przez przynajmniej 15 lat i tym samym, czy zostały spełnione przesłanki z art.184 w związku z art.32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. Nr 153 z 2009 roku poz.1227) z a następnie wyda stosowny wyrok w zakresie zaskarżonej decyzji i wniesionego odwołania.

Z tych względów i na mocy art.386 § 4 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.